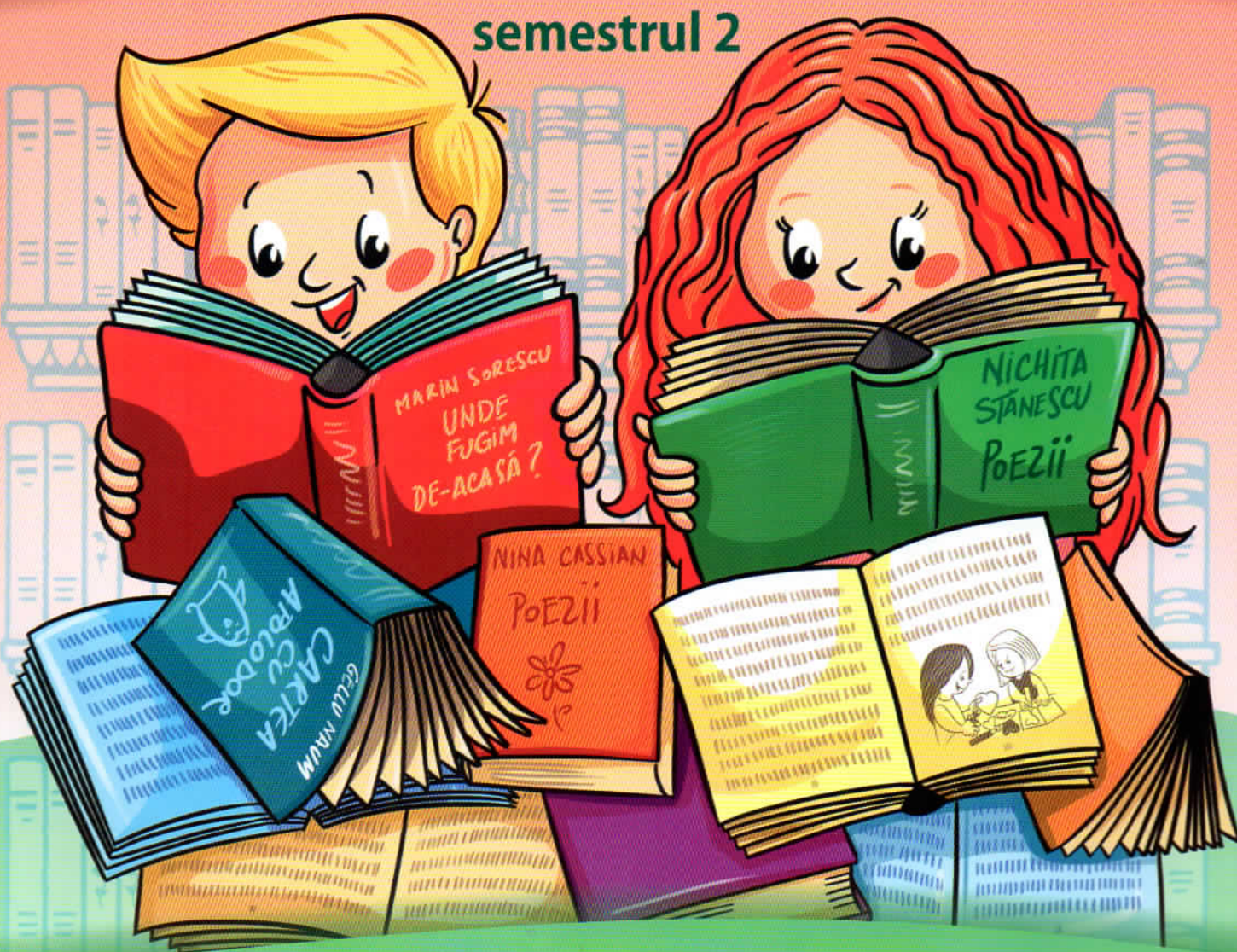


Carmen Iordăchescu

Dana Dogaru

# Să dezlegăm tainele textelor literare

clasa a III-a  
semestrul 2



# CUPRINS

## VII. PENTRU UN START BUN

<i>Recapitulare inițială</i> .....	4
------------------------------------	---

## VIII. ÎN LUMEA SUNETELOR ȘI A CULORILOR

<i>Fram, ursul polar, după Cezar Petrescu</i> .....	8
<i>Adjectivul</i> .....	10
<i>Valea cu fluturi, cu păsări și cu flori, după Fănuș Neagu</i> .....	13
<i>Pietricica și caracatița, după Henri Cornélus</i> .....	18
<i>Recapitulare</i> .....	22

## IX. ÎMPREUNĂ

<i>Zăpada mieilor, după Mircea Sântimbreanu</i> .....	25
<i>Pronumele</i> .....	29
<i>Din greșeală, după Lev Tolstoi</i> .....	32
<i>Recapitulare</i> .....	37

## X. DESPRE INVENȚII

<i>Max, Duc și nava cosmică, după Walt Disney</i> .....	41
<i>Verbul</i> .....	42
<i>Aurel Vlaicu, după Mihail Drumeș</i> .....	46
<i>Recapitulare</i> .....	51

## XI. COMUNICAREA POLITICOASĂ ȘI RELAȚIILE CU CEILALȚI

<i>Matilda, după Roald Dahl</i> .....	55
<i>O întâmplare deosebită, după Călin Gruia</i> .....	60
<i>Recapitulare</i> .....	64

## XII. JOC ȘI PRIETENIE

<i>La scăldat, după Ion Creangă</i> .....	67
<i>Doi mari prieteni, după Mihail Sadoveanu</i> .....	70
<i>Aniversarea Gretei, după Sandra Waren</i> .....	75
<i>Recapitulare</i> .....	79

## XIII. CURCUBEUL VACANȚEI

<i>Vacanța, de Emilia Căldăraru</i> .....	83
<i>James și piersica uriașă, după Roald Dahl</i> .....	86
<i>Recapitulare finală (1)</i> .....	90
<i>Recapitulare finală (2)</i> .....	93

# VII. PENTRU UN START BUN

## Recapitulare inițială

1. Citește cu atenție textul următor:

### Furnica și porumbița

după Lev Tolstoi

Furnica veni la malul pârâului, căci i se făcuse sete.

Un val o luă pe sus și era gata să o înece. O porumbiță tocmai trecea în zbor cu o crenguță în cioc. Văzând furnica în primejdie, îi aruncă crenguța în apă. Furnica se cățără pe crenguță și scăpă cu viață.

În altă zi, un păsărar întindea plasa ca să prindă porumbița cu pricina și tocmai se pregătea să tragă de sfoară. Furnica veni repede spre păsărar și îl ciupi dureros de picior. Acesta scăpă un strigăt de durere, dar, odată cu el, și sfoara. Porumbița își desfăcu aripile și zbură de acolo.



Scrie cuvinte (însușiri) potrivite pentru personajele textului.



## 2 Completează harta textului.

Autorul .....	Titlul textului ..... Textul este despre .....
Timpul .....	Locul .....
Personaje .....	
Cuvinte noi ..... .....	Întâmplări (Idei principale sub formă de titluri) ..... .....
Învățătura textului ..... ..... .....	Părerea mea despre acest text ..... ..... .....

## 3 Spune-ți părerea!

- De ce crezi că valul a luat-o pe sus pe furnică? Motivează!
- De ce crezi că porumbița i-a aruncat furnicii creanga în apă?
- De ce păsărarul întindea o plasă pentru păsări? Ce ar fi putut face cu păsările prinse?
- De ce crezi că furnica, văzând porumbița în primejdie, l-a ciupit pe păsărar?

## 4 ★ Imaginează-ți că ești porumbița și vezi furnica luată de val. Ce i-ai spune?

★ Imaginează-ți că ești furnica salvată. Ce i-ai spune porumbiței?

Alege dintre colegii tăi unul care să interpreteze rolul furnicii/porumbiței.



## 5 Scrie dialogul dintre furnică și porumbița atunci când, vrând să bea apă, furnica este luată de val.

# VIII. ÎN LUMEA SUNETELOR ȘI A CULORILOR

## Fram, ursul polar

după Cezar Petrescu

### • Înțelegerea textului. Comunicare •



Notează cu „X” varianta corectă.

a) Fram, ursul polar dresat, participa la spectacolele ciroului de:

doi ani;     cinci ani;     șapte ani.

b) Fram tânjea după:

o viață mai veselă;  
 ghețurile copilăriei;  
 amintirea mamei.

c) Fram și August semănau pentru că amândoi:

lucrau la circ din copilărie;  
 se simțeau obosiți și triști;  
 iubeau aplauzele mulțimii.

d) „Pricepera sa se oprise însă aici” înseamnă că:

Fram își dăduse seama că va pleca la Polul Nord;  
 nimeni nu îi spusese că urma să plece;  
 inteligent, Fram pricepuse că ceva neobișnuit se întâmplă, dar nu știa ce anume.



Transcrie: • din primul alineat două grupuri de cuvinte care pot înlocui „Polul Nord”;

• din al nouălea paragraf un enunț care conține o enumerare de acțiuni și una de substantive.



Spune-ți părerea! Încercuiește variante potrivite și motivează-ți alegerile.

✿ Sunt dovezi ale prieteniei și simpatiei dintre artiștii ciroului și Fram:

- faptul că directorul lasă atracția ciroului să plece;
- darurile și mângâierile de despărțire;
- faptul că lui August îi va fi dor de Fram.

✿ Viața la circ nu este ușoară, deoarece:

- artiștii sunt mereu pe drum, mutându-se dintr-un oraș într-altul;
- singura familie sunt colegii de la circ;
- odată ce îmbătrânești, numerele de acrobație sunt mai greu de executat.



❁ Găsește și scrie două aspecte frumoase ale vieții la circ: \_\_\_\_\_

**4** Completează rubrica „Reține!”, folosind cuvintele din listă: *omenească, prietenia, clovnul, Fram, August, despărțirea, afecțiunea, un pui, bănuiește.*

**! Reține!**

- ◆ Personajele principale din text sunt \_\_\_\_\_ și \_\_\_\_\_.
- ◆ Fram a fost capturat și vândut circului pe când era încă \_\_\_\_\_.
- ◆ Fragmentul vorbește despre \_\_\_\_\_ lui Fram de colegii săi de la circ și în special despre \_\_\_\_\_ dintre ursul polar și \_\_\_\_\_ August. Cititorul este impresionat de \_\_\_\_\_ membrilor circului pentru Fram și de purtarea aproape *omenească* a prietenului lor necuvântător.
- ◆ Deoarece Fram nu poate vorbi, autorul nu știe sigur ce simte ursul polar. Cezar Petrescu doar \_\_\_\_\_: „*era ca un om deznădăjduit*”, „*s-ar fi zis că ursul înțelege*”, „*parcă înțelegându-i durerea*”.

● Fram se întoarce în ținuturile copilăriei. Imaginează-ți o discuție dintre Fram și un urs alb sălbatic.

**! Joc de rol**

Fram a adulmecat cu interes aerul rece de la pol. Cât îi dusesese dorul! Cât se gândise la întinderile reci de zăpadă, la banchizele uriașe! Și acum era aici, în locul unde se născuse! Aproape că nu-i venea să creadă. Deodată, urechea lui fină prinse un scârțâit în depărtare. Văzu venind domol un alt urs alb. Bucuros, îi ieși în întâmpinare și-i zise:

**Fram:** – Salut! Ce mai faci?

**Străinul:** – Eu? Uite, bine. Mă duc pe banchiză să-mi găsesc de mâncare. Am o foame...

**Fram (bucuros):** – Pot să vin și eu? Și mie mi-e o foame de... urs.

**Străinul (râzând):** – Da. Haide!

După ce se scuturară, cei doi începură să stea de vorbă.

**Fram:** – Și cum e pe aici, la pol?

**Străinul:** – Zăpadă multă, lumină puțină și niște vânători afurisiți care nu ne lasă în pace.

**Dar tu de unde vii?**

– Eu vin de departe, de la circ.

– Ce-i aia „circ“?

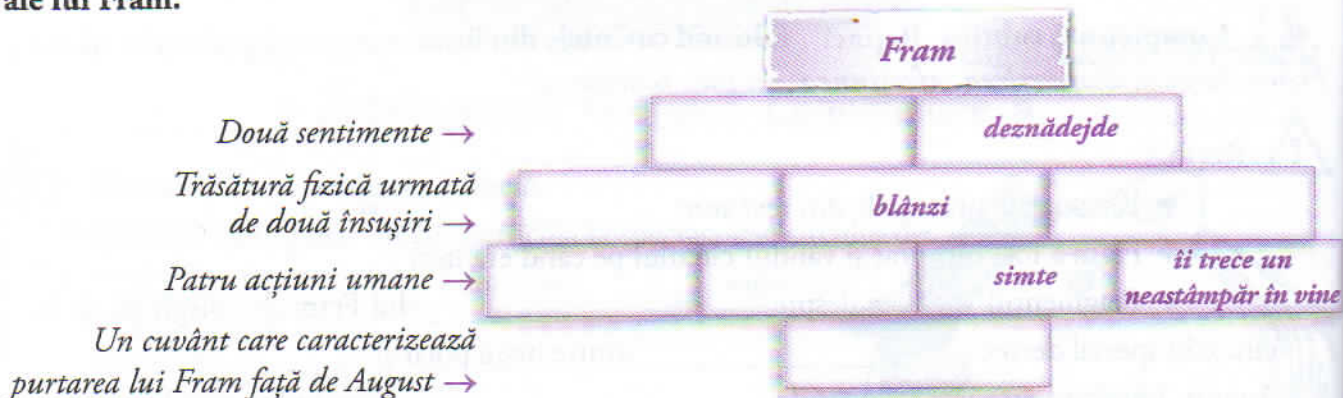
– Un loc unde se dansează și se cântă.

– Cum? „Cântă”, „dansează“? Ce mai înseamnă și asta?

Fram îi arătă celuilalt urs câțiva pași de dans. Cei doi se împrieteniră repede și porniră la drum împreună.



- 5 ▶ Numerotează alineatele textului. În care dintre ele apar acțiuni sau sentimente ale lui Fram?  
 ▶ Completează din text sentimentele, însușirile, acțiunile, care arată trăsături omenești ale lui Fram.



- 6 Motivează! Clovnii nu plâng niciodată? De ce nu voia August să fie văzut așa?

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

Adjectivul

- 1 Notează câte un cuvânt cu înțeles asemănător. **deznădăjduit** ⇨ demoralizat/disperat
- patria ⇨ \_\_\_\_\_
- clovn ⇨ \_\_\_\_\_
- cărămiziu ⇨ \_\_\_\_\_
- să stârnească ⇨ \_\_\_\_\_  
(râsul)
- ceasul ⇨ \_\_\_\_\_
- scăpare ⇨ \_\_\_\_\_
- cutreieraseră ⇨ \_\_\_\_\_
- a pricepe ⇨ \_\_\_\_\_

- 2 Un altfel de August. Completează cu adjective opuse celor dintre paranteze.

August este un bărbat (*bătrân*) \_\_\_\_\_, (*bolnav*) \_\_\_\_\_ și mereu (*singur*) \_\_\_\_\_. El este (*ostenit*) **energic** înainte de fiecare spectacol, îmbrăcat în haine (*serioase*) \_\_\_\_\_, cu obrazul (*obosit*) \_\_\_\_\_ și ochii (*triști*) \_\_\_\_\_.

Indiciu: tovarăș

Indiciu: energie

- 3 Alcătuieste enunțuri folosind cuvintele „a plâns”, „s-a plâns” și „galerie” (două sensuri).

---



---



---



---

4

Formează câte un adjectiv:

a) de la substantivele date:

☆ grijă ⇨ îngrijit;

☆ povară ⇨ \_\_\_\_\_

☆ drum ⇨ \_\_\_\_\_

☆ barcă ⇨ \_\_\_\_\_

b) de la adjectivele date:

☆ dulce ⇨ \_\_\_\_\_

☆ bun ⇨ \_\_\_\_\_

☆ tânăr ⇨ \_\_\_\_\_

☆ blând ⇨ \_\_\_\_\_

5

Utilizează adjectivele obținute la exercițiul anterior pe lângă substantivele următoare, notând forma potrivită a adjectivelor.

✿ ținută îngrijită \_\_\_\_\_

✿ iapă \_\_\_\_\_

✿ mulțime \_\_\_\_\_

✿ pasageră \_\_\_\_\_

✿ ceaiuri \_\_\_\_\_

✿ adversari \_\_\_\_\_

✿ păduri \_\_\_\_\_

✿ tigri \_\_\_\_\_

6

Transformă după model.

+ nu-i rămăsese → nu îi rămăsese : nu-și îmbrăcase (hainele) → nu își îmbrăcase (hainele)

+ nu-i spusese \_\_\_\_\_ : + nu-și pictase (fața) \_\_\_\_\_

+ să-l trimită \_\_\_\_\_ : + după ce-și lepăda (fracul) \_\_\_\_\_

+ să-l ducă \_\_\_\_\_ : + să-și ia rămas bun \_\_\_\_\_



Reține!

◆ Forma „iau“ este un cuvânt și se poate înlocui cu „apuc“.

Forma „i-au“ reprezintă două cuvinte rostite într-o silabă („i“ și „au“). După aceasta urmează o acțiune.

Scriem corect

7

Completează spațiile libere cu „iau“ și „i-au“.

Aurora m-a sfătuit bine să \_\_\_\_\_ autobuzul.

Copiii \_\_\_\_\_ văzut pe acrobați.

Ei își \_\_\_\_\_ câte o înghețată.

Deși au spus adevărul, vecinii nu \_\_\_\_\_ crezut.





► Transformă în însușiri cuvintele dintre paranteze și completează spațiile.  
Citește apoi lectura.

### Fram face nazuri

de Cezar Petrescu

Fram îi întrecea pe toți. El nu avea nevoie de îmblânzitor, de cravașă și de semnale. Intra singur în arenă, ca un om. Intra în două labe, cât era de mare. Saluta în dreapta și în stânga, înainte și îndărăt. Se plimba cu labele la spate de jur împrejurul arenei, până ce se potoleau aplauzele. Pe urmă făcea un semn că vrea liniște.

Și începea singur programul lui.

Se ridica pe prăjină ca un marinar pe catargul corabiei. Umbla cu o bicicletă uriașă trecând pe punți în cumpănă. Făcea dublu salt \_\_\_\_\_ și bea bere din sticlă.

Știa să fie comic și știa să fie grav. **(moarte)**

Chema cu laba luptătorii din galerie și din staluri să poftească la trântă și să boxeze cu el. Întotdeauna se găsea cineva din galerie să coboare și să încerce; de obicei tot un atlet al ciroului, amestecat dinadins prin mulțime. Lupta sfârșea în hazul tuturor, fiindcă Fram era \_\_\_\_\_,

dar blând și \_\_\_\_\_. Cu o singură labă moale culca omul la pământ. Pe urmă începea să numere bătând cu laba în aer; una, două, trei, patru, cinci... Când isprăvea de numărat, își ridica adversarul de subsuoară ca pe-o boccea și-i dădea drumul de-a rostogolul la picioarele publicului din lojă. Omul se ridica \_\_\_\_\_, ștergându-se de praf, în râsul lumii.

**(glumă)**

Fram chema, cu laba, sus spre galerie:

– Ei, cine mai poftește? Curaj, vă rog!...

Nu mai poftea nimeni.

Ursul alb le făcea semn de milă cu amândouă labele:

– Atunci de ce mai râdeți de pomană? Sunteți niște **neputincioși** ... Aci să vă văd, nu acolo sus!... **(a nu putea)**

Tumbele lui, roata \_\_\_\_\_ **ească** de jur împrejurul arenei, acrobațiile pe labele de dinainte stârneau minunare și veselie. **(țigan)**

Copiii îl iubeau, fiindcă era \_\_\_\_\_.

Oamenii în toată firea îl iubeau, fiindcă era într-adevăr de mirare cum asemenea animal

**greoi** și sălbatic, adus din pustiurile \_\_\_\_\_ arăta atâta blândețe, atâta înțelegere și **(greu)** atâta sprinteneală în mișcări. **(gheață)**



❖ Ca să-l descrie pe Fram, Cezar Petrescu folosește părerea celor din jur despre ursul polar. Despre cine este vorba?